

Ehitusmaterjalitööstuses on seatud suund kestlikkusele ja materjaliinnovatsioonile

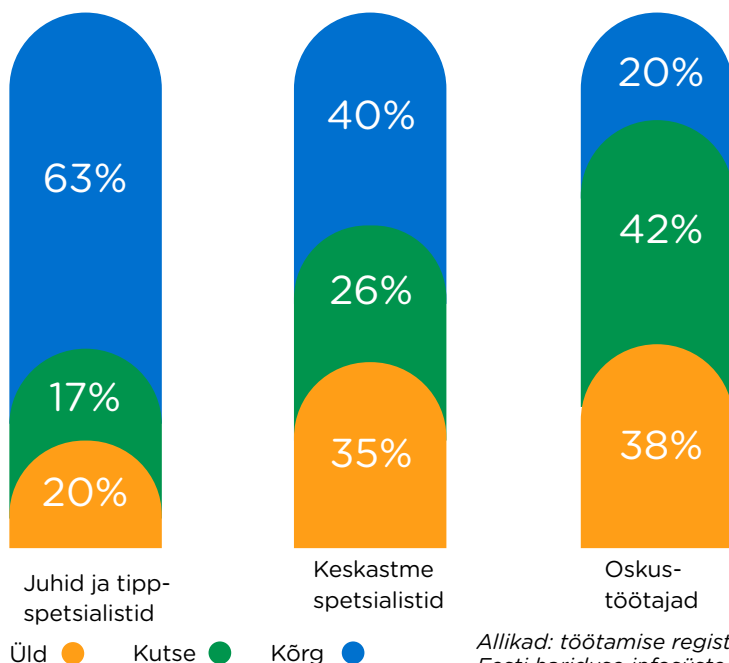
Eesti ehitusmaterjalitööstuse ettevõtete eesmärk on muuta tootmine senisest automatiseeritumaks, keskkonnasäästlikumaks ning pakkuda suurema lisandväärtusega tooteid. Selleks on tarvis erialaspetsiifiliste teadmistega tööjõudu, kelle väljaõpetamiseks on vaja tööandjate ja koolide ühist panust.

- Eesti ehitusmaterjalitööstus liigub järk-järgult **suurema lisandväärtusega, automatiseeritud ja kestlikuma** tootmise suunas. Euroopa rohepoliitika, karmistuvad keskkonnanõuded ja kasvav turu nõudlus väiksema keskkonnajalajäljega toodete järele suunavad ettevõtete arendustegevusi.
- Hoonete elutsükli keskkonnamõju hindamine**, eriti ehitusmaterjalide süsinikuheite arvestamine ning materjalide taaskasutus, **muutub tootearenduse ja konkurentsivõime võtmeteemaks**.
- Valdkonna **arengut piirab** tundlikkus majandusüklite ja ehitusturu kõikumiste suhtes. Suur tööjõu voolavus ning majandusolude ebastabiilsusest, hooajalisusest ja suurprojektide ajasurvest tulenev töömahtude kõikumine teevad tööjõu planeerimise ja kättesaadavuse ebakindlamaks.

Vähemalt kolmandikul ehitusmaterjalitööstuse ja ligi 40%-l klaasitööstuse põhikutsealadel hõivatutest puudus tööle asudes erialane ettevalmistus. See tähendab, et ettevõtted pidid panustama töötajate väljaõppesse töökohal.

- 2025. a seisuga puudus Eestis valdkonnaspetsiifiline **kutseõpe**, mis valmistaks valdkonda ette keskastme spetsialiste ja oskustöötajaid. Enim kokkupuutepunkte on ehituse erialadega ja kõige rohkem tulid valdkonda tööle kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehituse õppekava lõpetanud.
- Valdkonna **kõrgharidusega** tippspetsialistid kasvavad välja peamiselt materjaliteaduse ja -tehnoloogia, tootearenduse ning tootmise juhtimise ja digitaliseerimise õppekavade lõpetajate seast.

Ehitusmaterjalitööstuses hõivatute haridustase (%) 2023. aastal

Allikad: töötamise register, Eesti hariduse infosüsteem

9%

valdkonna põhikutsealadel hõivatud töötajatest on välispäritolu. Välis tööjõu kaasamine aitab tasakaalustada hooajalisusest ja projektipõhisusest tulenevaid tööjõu vajaduse kõikumisi.

OSKA ehitusmaterjalide valdkonda kuuluvad lehtklaasi, klaasprofiilide, tsemendi, betooni, lubja-, kipsi-, betoon- ja klaas-toodete, ehitussegude, isolatsioonimaterjalide ja looduskivist toodete valmistamine. Statistikaameti andmetel töötas 2023. aastal ehitusmaterjalitööstuse üle 300 ettevõttes kokku üle 4200 töötaja, neist ligi 1200 klaasi ja klaastoodete tootmises.

OSKA prognoosi kohaselt vajab ehitusmaterjalitööstus järgneva kümne aasta jooksul umbes 600 töötajat võimalike tööturult lahkujate asendamiseks. Valdkonna hõivele tervikuna prognoositakse väikest kahanemist.

- Asendusvajadus on suurim oskustöötajate seas (mehaanikud, tootmisoperaatorid, betoontoodete valmistajad, klaasitöötledajad): tarvis on 425 uut töötajat, kellest enamik võiks olla erialase või lähedase kutseharidusega. Proportsionaalselt puudutab asendusvajadus enim tööstusseadmete mehaanikuid, kellest ligi pool on 55-aastased ja vanemad.
- Valdkonnas vajatakse juurde tippspetsialiste: tarvis on tööstus- ja tootearendusinsenere, kuna innovatsioon nii toodetes kui ka tootmisprotsessi kujundamisel on prognoosiperioodi üks olulisimaid märksõnu.

Põhikutsealade hõive prognoos ning hinnang tööjõuvajaduse ja koolituspakkumise tasakaalule

	Hõivatuid 2024		Prognoos 2033	VAJADUS / PAKKUMINE TASEMEHARIDUSEST	VAJADUS VS. PAKKUMINE
 Juhid	315	→	315		PUUDU
 Keemiainsenerid	10	→	10	135/90	PUUDU
 Tootearendusinsenerid	15	↗	20		PUUDU
 Tööstusinsenerid	105	↗	115		PUUDU
 Keskkonnaspetsialistid	10	→	10	0/20	OK
 Meistrid ja töödejuhatajad	105	→	105	30/10	PUUDU
 Kvaliteedikontrollijad ja laborandid	85	→	85	25/10	TURUTÕRGE
 Tööstusseadmete ja masinate mehaanikud	190	↗	205	100/75	PUUDU
 Oskustöölised (klaasitöötledajad, betoontoodete tootjad)	1655	→	1620	210/100	PUUDU
 Tootmiseseadmete ja masinate operaatorid	700	↘	645	50/25	VÄLJAÕPE TÖÖKOHAL

↗ – väike kasv (kümne aasta jooksul kuni 10%)
→ – püsib stabiilsena (kümne aasta jooksul ± 5%)

↘ – väike kahanemine (kümne aasta jooksul kuni -10%)

Ehitusmaterjalitööstuse oskusvajaduse katmiseks tuleb luua paindlikke õppimisvõimalusi ning motiveerida tehniliste erialade omandamist

- Ehitusmaterjalide tööstuses, nagu tööstusvaldkondades üldisemalt, on puudus insenertehnilise kõrgharidusega spetsialistidest – tehnika- ja tootmisinsenerid, tootearendusinsenerid, tootmisjuhid.** Tasemeõppest jõuab valdkonda vajadusest vähem lõpetajaid. Samas on katkestajate osakaal kõrghariduse tehnilistel õppekavadel märkimisväärne. **Õpingute katkestamise ennetamine eeldab süsteemsemat koostööd kõrgkoolide ja ettevõtete vahel** – sh tugitegevuste, praktikavõimaluste ja mentorluse pakkumist.
- Ehitusmaterjalitööstuses on kasvav vajadus keemia-, materjalitehnoloogia ning kestlikkusalaste teadmiste ja oskuste järele.** Keerukamad tooted ja keskkonnasäästlikumad materjalid nõuavad tootearenduses ja kvaliteedijuhtimises süvendatud teadmisi materjalide omadustest, töötlemisest ja kestlikkusest.
- Ehitusmaterjalitööstuses vajatakse rohkem tehnikaalase kutseharidusega oskustöötajaid** – nt mehaanika, automaatika, elektroonika, mehhatroonika, elektri erialadelt. **Vastuvõttu kutseõppe tehnilistele erialadele tuleb suurendada.**
- Ehitusmaterjalitööstuse oskustöötajate järelkasvu toetamiseks tuleb tööandjatel koostöös kutsekoolidega **arendada valdkonnaspetsiifilisi mikrokvalifikatsioone**, nt betoonisegude käitlemise, kuivsegude doseerimise, EPS-toodete vormimise või katsetustehnikate teemadel.
- Tööstuseülest oskustööjõu puudust aitaks leevendada tasuta nn üldine tootmisõpe – mikrokvalifikatsiooniõpe, mis annab alusteadmised ja praktilised oskused töötamiseks eri tööstusvaldkondades.** Selline õpe toetaks kiiremat ja sujuvat tööleasumist, tõhustaks ettevõttesisest väljaõpet ning kohanemist töökeskkonna nõuetega.